

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
та самостійної роботи з навчальної дисципліни
"ДІАГНОСТИКА СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 2 від 01.09.2011 р.

Укладач Котов А. М.

М54 Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни "Діагностика стану підприємства" для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" денної форми навчання / укл. А. М. Котов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 36 с. (Укр. мов.)

Вміщено план навчальної дисципліни, її зміст за модулями та темами, питання для самостійного вивчення дисципліни, перелік питань для самодіагностики знань студентів, наведено практичні завдання для самостійного вирішення, а також методичні рекомендації до їх виконання, перелік джерел для використання при виконанні самостійної роботи.

Рекомендовано для студентів спеціальності "Облік і аудит".

ВСТУП

Складні умови господарювання як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі призводять до погіршення стану значної кількості вітчизняних підприємств. Нестабільність вітчизняної економіки, жорстка конкуренція на ринках збуту продукції та послуг, низький платоспроможний попит споживачів, істотні бар'єри для виходу на зовнішні ринки у сукупності із застарілою техніко-технологічною базою та багатьма іншими внутрішніми проблемами підприємств потребує здійснювати пошук усіх можливих резервів розвитку та забезпечувати максимальне їх використання. Тому діагностика стану підприємства є необхідним засобом у процесі поточного та стратегічного управління.

Метою самостійної роботи з вивчення дисципліни "Діагностика стану підприємства" є активізація самостійної пізнавальної діяльності у напрямі поглиблення та закріплення знань і навичок щодо використання методичного апарату та інструментарію для об'єктивної характеристики стану підприємства.

Основними завданнями самостійної роботи виступають:

додаткове вивчення особливостей функціонування вітчизняних підприємств, а саме передумов і факторів, що істотно впливають на кінцеві результати господарювання;

поглиблення, узагальнення, систематизація знань та навичок діагностування стану підприємства;

набуття майбутніми фахівцями здатностей до ефективної самостійної пізнавальної діяльності для належного виконання професійних функцій за напрямом діагностики стану підприємства.

Самостійна робота студентів за навчальною дисципліною передбачає роботу з науковими працями провідних вчених та періодичними виданнями з метою поглиблення знань у певній галузі, вивчення лекційного матеріалу, самостійне виконання практичних завдань, індивідуального завдання, здійснення самодіагностики знань та навичок студентів шляхом вирішення тестових завдань та відповіді на контрольні запитання.

1. Інструментарій забезпечення самостійної роботи студента

У табл. 1.1 подано інструментарій забезпечення самостійної роботи студента.

Таблиця 1.1

Інструментарій забезпечення самостійної роботи студента з навчальної дисципліни

Змістовні модулі та теми	Інформаційна база	Форма проведення (виконання)	Форма контролю	Ліміт часу	Термін контролю (тиждень)
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Теоретичні основи діагностики стану підприємства					
Тема 1. Предмет, методи та завдання діагностики стану підприємства	Банк питань для самопідготовки, банк тестів	Огляд літератури	Семінар за темою "Місце діагностики у системі управління підприємством"	8	2
Тема 2. Організація процесу діагностики стану підприємства	Банк питань для самопідготовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Алгоритм процесу експрес-діагностики та комплексної діагностики стану підприємства	8	3
Тема 3. Діагностика фінансового стану підприємства	Банк питань для самопідготовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Комплексне завдання з діагностики фінансового стану підприємства	16	5
Тема 4. Діагностика системи управління підприємства	Банк питань для самопідготовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Таблиця узагальнення методів та показників оцінки системи управління	8	6
Модульна контрольна робота № 1	Банк питань для самопідготовки, банк тестів	Підготовка до контролю знань	Модульна контрольна робота	8	7

1	2	3	4	5	6
Модуль 2. Методичні основи діагностики потенціалу підприємства					
Тема 5. Діагностика стану трудових ресурсів	Банк питань для самопід- готовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Есе за темою "Особливості оцінки стану трудових ресурсів"	8	9
Тема 6. Діагностика майнового комплексу підприємства	Банк питань для самопід- готовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Комплексне завдання з діагностики майна підприємства	16	11
Тема 7. Діагностика виробничих можливостей підприємства	Банк питань для самопід- готовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Практичні завдання з оцінки виробничого потенціалу підприємства	16	13
Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства	Банк питань для самопід- готовки, банк тестів	Огляд літератури, вирішення завдань	Практичні завдання з оцінки економічної безпеки підприємства	10	14
Тема 9. Діагностика корпоративної культури підприємства	Банк питань для самопід- готовки, банк тестів	Огляд літератури	Есе за темою "Необхідність розвитку корпоративної культури підприємства"	8	15
Модульна контрольна робота № 2	Банк питань для самопідго- товки, банк тестів	Підготовка до контролю знань	Модульна контрольна робота	8	16

2. Завдання для самостійної роботи

Модуль1. Теоретичні основи діагностики стану підприємства

Тема 1. Предмет, методи та завдання діагностики стану підприємства

1.1. Сутність поняття "діагностика стану підприємства".

1.2. Мета, завдання, предмет, об'єкт і методи діагностики стану підприємства.

1.3. Види діагностики стану підприємства: їх класифікація та характеристики.

Питання для самостійного опрацювання

Проблеми господарювання українських підприємств.

Принципи діагностики стану підприємства.

Підходи до діагностики стану підприємства.

Обґрунтування процедур діагностики стану підприємства.

Теми виступів та доповідей

Обґрунтування необхідності діагностики стану підприємства.

Вибір об'єктів та напрямів діагностики стану підприємства.

Сутність та завдання стратегічної діагностики.

Сутність та завдання оперативної діагностики.

Економіко-математичне моделювання у діагностиці.

Контрольні питання для самодіагностики

Перелічіть та охарактеризуйте основні завдання діагностики стану підприємства.

У чому полягає предмет, об'єкт та хто може бути суб'єктом діагностики стану підприємства?

Наведіть коротку характеристику основних методів діагностики стану підприємства.

Які основні завдання вирішуються в процесі експрес-діагностики та комплексної діагностики?

Які основні напрями діяльності підприємства обстежуються у процесі комплексної діагностики?

Визначте основні риси експрес-діагностики стану підприємства.

Поясніть відмінність стратегічної та оперативної діагностики стану підприємства.

У чому полягають особливості функціональної, параметричної та структурної діагностики?

Яким чином реалізується зовнішня діагностика стану підприємства?

Література: основна [1; 7; 8]; додаткова [12; 16; 17; 19; 20; 23; 30].

Тема 2. Організація процесу діагностики стану підприємства

2.1. Послідовність діагностики стану підприємства.

2.2. Інформаційне забезпечення діагностики стану підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

Планування діагностичних робіт за періодами та виконавцями.

Розбудова інформаційно-аналітичної системи діагностики.

Способи обробки інформації для діагностики стану підприємства.

Визначення ключових проблем і причин їх виникнення.

Теми виступів та доповідей

Обґрунтування організаційної структури з діагностики.

Принципи формування команди виконавців діагностичних заходів.

Проектування системи звітів виконавців.

Забезпечення виконання запланованих робіт з діагностики.

Контрольні питання для самодіагностики

Хто здійснює виконання аналітичних та діагностичних заходів?

У чому полягає контроль аналітичних та діагностичних заходів?

Яким чином здійснюється перевірка результатів діагностики стану підприємства?

Які загрози можуть виникнути, якщо діагностику стану підприємства здійснювати без планової підготовки?

Визначте основні цілі, які формулюються в процесі планування діагностики стану підприємства.

Визначте алгоритм обґрунтування необхідності залучення зовнішніх консультантів для діагностики стану підприємства.

Хто займається організацією процесу діагностики стану на підприємстві?

Які відділи підприємства можуть бути залучені до процесу діагностики?

Визначте основний принцип роботи координаційної робочої групи з діагностики стану підприємства.

Література: основна [1; 4; 5; 8], додаткова [12; 15; 16; 19; 28; 30].

Завдання для самостійного вирішення

Розробити алгоритми процесу експрес-діагностики та комплексної діагностики стану підприємства, представити їх графічно.

Методичні рекомендації. При графічному зображенні алгоритмів експрес-діагностики та комплексної діагностики стану підприємства користуватися загальними правилами побудови алгоритмів.

Тема 3. Діагностика фінансового стану підприємства

3.1. Сутність діагностики фінансового стану підприємства.

3.2. Мета, завдання, предмет та методи діагностики фінансового стану.

3.3. Інформаційне забезпечення фінансової діагностики підприємства.

3.4. Аналіз і діагностика фінансового стану.

Питання для самостійного опрацювання

Побудова аналітичного балансу-нетто.

Підходи до діагностики банкрутства підприємств.

Якісна характеристика основних засобів.

Визначення нормального фінансового стану підприємства.

Проблеми оцінки ліквідності та платоспроможності.

Теми виступів та доповідей

Обґрунтування прийомів та методів діагностики фінансового стану підприємства.

Розбудова системи показників діагностики фінансового стану підприємства.

Обґрунтування висновків та рекомендацій за результатами діагностики.

Контрольні питання для самодіагностики

Визначте послідовність етапів комплексної діагностики фінансового стану підприємства.

У чому полягає сутність процесу агрегування інформації для діагностики фінансового стану підприємства.

Яким чином пов'язані між собою комплексна та експрес-діагностика стану підприємства?

Визначте та охарактеризуйте основні показники, які входять до складу методики експрес-діагностики фінансового стану підприємства. Чим обумовлений вибір цих показників?

Що характеризує коефіцієнт поточної ліквідності підприємства?

Для чого використовується коефіцієнт забезпеченості власними засобами в процесі діагностики фінансового стану?

Які основні характеристики надає розрахунок коефіцієнтів відновлення платоспроможності та втрати платоспроможності?

Визначте порядок експрес-діагностики фінансового стану підприємства.

Література: основна [2; 3; 5], додаткова [10; 12; 13; 17; 19; 28].

Завдання для самостійного вирішення

Оцінити систему формування капіталу акціонерного товариства за даними табл. 2.1.

Методичні рекомендації. Для оцінки типу системи формування капіталу доцільно використовувати три фактори: рентабельність власного капіталу, темпи зростання обсягів продажу продукції підприємства; рівень ефективності використання ресурсів. Оцінка рентабельності власного капіталу здійснюється, виходячи зі співставлення величини даного показника підприємства ($R_{кв}$) з величиною середньогалузевого показника рентабельності власного капіталу ($R_{сг}$) (табл. 2.2). Рентабельність власного капіталу підприємства ($R_{кв}$) (за рік) розраховується діленням чистого прибутку (ЧП) на середню величину власного капіталу ($K_{вс}$)

$$R_{кв} = \text{ЧП} / K_{вс}. \quad (2.1)$$

Таблиця 2.1

Розрахунок даних для оцінки вибору джерел формування капіталу

Показники	2003	2004	2005
1	2	3	4
Обсяг продажу продукції підприємства, двигунів за рік (Опр)	560	790	1 100

Закінчення таблиці 2.1

1	2	3	4
Обсяг продажу продукції в галузі, двигунів за рік (Or)	8 200	8 350	8 720
Середньогалузевий темп зростання обсягів продажу (ТЗОП) (Тзсг)	1,012		
ТЗОП підприємства (Тз)	1,120		
Прямі витрати ресурсів на виробництво одиниці продукції підприємства, грн (В)	15 088	14 231	14 231
Вартість одиниці продукції, грн	18 000	18 000	18 000
Ресурсомісткість продукції підприємства, грн/грн (РМ)			
Середньогалузевий рівень ресурсомісткості, грн/грн (РМсг)	0,800	0,790	0,790
Короткостроковий кредит на збільшення виробництва у відповідність до ринкового попиту, грн		818 294	1 102 918
Накладні витрати за рік, грн	1 836 000	1 987 000	2 056 000
Прибуток за рік, грн	-205 000	990 352	2 089 680
Відсотки за кредитом за рік, грн		204 573,5	150 729,5
Прибуток після сплати відсотків за кредитом, грн			
Середня величина власного капіталу, тис. грн	115 940	70 500	50 000
Рентабельність власного капіталу, % (РКв)			
Середньогалузевий показник рентабельності власного капіталу, % (РКсг)	2,33 %	2,58 %	2,79 %

Середньогалузева рентабельність власного капіталу (Рсг) визначається за статистичними даними шляхом ділення величини сумарного чистого прибутку по галузі (Чпг) на сумарну середню величину власного капіталу (СКс).

$$P_{сг} = Ч_{пг} / С_{Кс} \quad (2.2)$$

Таблиця 2.2

Критерії оцінки рентабельності власного капіталу

Оцінка	Рентабельність власного капіталу	Характеристика підприємства
А	$R_{кв} < 0$	Підприємство збиткове
У	$0 < R_{кв} < P_{сг}$	Підприємство отримує помірний прибуток або знаходиться на рівні беззбитковості
З	$R_{кв} > P_{сг}$	Діяльність підприємства забезпечує високий рівень рентабельності продукції

ТЗОПП АТ визначається шляхом співвідношення обсягів продажу у звітному періоді з аналогічним показником попереднього звітному періоду:

$$Tz_i = \text{Опр}_i / \text{Опр}_{i-1} \times 100 \%, \quad (2.3)$$

де Tz_i – темп зростання обсягів продажу продукції підприємства в i -му періоді, %;

Опр_i – обсяг продажу продукції підприємства в i -му звітному періоді, грн;

Опр_{i-1} – обсяг продажу продукції підприємства в періоді, що передує звітному, грн.

Середньогалузевий ТЗОПП ($Tz_{сг_i}$) у цілому по галузі визначається так само. Шляхом співставлення ТЗОПП АТ і середньогалузевого ТЗОПП визначається оцінка темпу зростання обсягів продажу продукції (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Критерії оцінки темпу зростання обсягів продажу продукції

Оцінка	Темп зростання обсягів продажу продукції підприємства	Попит	Стратегічні альтернативи
X	$Tz_i < 1$	що знижується	скорочення
Y	$1 < Tz_i < Tz_{сг_i}$	що повільно зростає	стабілізація
Z	$Tz_i > Tz_{сг_i}$	що швидко зростає	зростання

Рівень ресурсомісткості продукції підприємства визначається як співвідношення прямих витрат усіх видів ресурсів на виробництво продукції в грошовому вираженні в прогностному періоді та обсягу виробництва продукції підприємства в грошовому вираженні за той же період.

$$PM = B / O, \quad (2.4)$$

де PM – ресурсомісткість продукції підприємства;

B – прямі витрати усіх видів ресурсів на виробництво продукції підприємства за калькуляцією в прогностному періоді;

О – обсяг виробництва продукції підприємства в грошовому вираженні за той же період.

Середньогалузевий рівень ресурсомісткості продукції (Ресо) визначається аналогічним чином, але за сумарними галузевими даними. За результатами розрахунків визначається оцінка рівня ефективності використання ресурсів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Критерії оцінки рівня ефективності використання ресурсів

Оцінка	Характер використання ресурсів	Співвідношення рівнів ресурсомісткості продукції	Мета підприємства
К	екстенсивний	$PM > PM_{сг}$	Інтенсифікація використання ресурсів за рахунок існуючих резервів
L	змішаний	$PM \approx PM_{сг}$	Інтенсифікація використання ресурсів з одночасним збільшенням обсягів продажу
М	інтенсивний	$PM < PM_{сг}$	Збільшення обсягів продажу продукції та інтенсифікація використання ресурсів за рахунок пошуку та використання нових резервів

У табл. 2.5 представити порівняння розрахункових показників і визначена позиція підприємства на матриці за роками.

Таблиця 2.5

Оцінка системи формування капіталу

Показники	2003	2004	2005
Рентабельність власного капіталу			
Рівень ефективності використання ресурсів			
Темп зростання обсягів продажу			

Тема 4. Діагностика системи управління підприємства

4.1. Оцінка ефективності системи управління.

4.2. Діагностика структурно-інформаційних елементів системи управління.

4.3. Діагностика організації управління.

Питання для самостійного опрацювання

Оцінка місії підприємства.

Порівняння організаційних структур.

Діагностика організаційної структури управління.

Теми виступів та доповідей

Ієрархія цілей діагностики системи управління підприємством.

Оцінка основних підходів до визначення ефективності системи управління підприємства.

Значення діагностики структурно-інформаційних елементів системи управління підприємства.

Контрольні питання для самодіагностики

Назвіть основні класи моделей, які застосовуються в процесі діагностики системи управління.

Охарактеризуйте показники, які використовуються для оцінки ефективності системи управління підприємства.

Які узагальнюючі показники рівня управління використовуються в процесі діагностики?

Що характеризує рівень наукової організації праці апарату управління підприємства?

На основі чого визначається ефективність системи управління підприємства?

Визначте сутність моделювання з побудовою дерева цілей для діагностики системи управління.

Яким умовам повинні відповідати цілі підприємства, щоб сприяти ефективному процесу управління?

Обґрунтуйте доцільність використання SWOT-аналізу для діагностики системи управління.

Визначте найважливіші параметри цільової спрямованості об'єкта управління.

Література: основна [1; 4 – 7]; додаткова [15; 28; 30].

Завдання для самостійного вирішення

Розробити таблицю узагальнення методів та показників оцінки системи управління підприємства.

Методичні рекомендації. У таблиці необхідно відобразити такі колонки: назва та сутність методу, використовувані показники, переваги та недоліки методу.

Тестові завдання для перевірки знань за модулем 1

1. Цільовий режим діагностики характеризується такими особливостями:

1) виконується після виникнення необхідності рішення конкретного завдання (групи завдань);

2) дозволяє виявити явні й сховані небажані відхилення по всій сукупності характеристик об'єкта;

3) повинні використовуватися узагальнені схеми подання бухгалтерської й економічної інформації.

2. Основна відмінність економічної діагностики від аналізу укладається в:

1) цільовій спрямованості на виявлення відхилень від норми, виявленні патології;

2) цільовій спрямованості на виявлення збігів із нормами, виявленні патології;

3) цільовій спрямованості на виявлення збігів із нормами, розповсюдження патології;

3. Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує:

1) загальну забезпеченість підприємства оборотними коштами для ведення господарської діяльності й своєчасного погашення термінових зобов'язань підприємства;

2) загальну забезпеченість підприємства оборотними коштами для ведення господарської діяльності й своєчасного погашення довгострокових зобов'язань підприємства.

4. Недоліки статистичних методів:

1) результати застосування статистичних методів достовірні лише з певною ймовірністю, що задана дослідниками перед початком обробки статистичних даних;

2) дозволяє одержувати результати навіть у тих випадках, коли не відомий аналітичний зв'язок між параметрами системи й результатом її функціонування;

5. Фінансова стабільність характеризується співвідношенням:

- 1) власних і позикових коштів;
- 2) довгострокових і короткострокових коштів;
- 3) основних і обігових коштів.

6. Кількісна та якісна ідентифікація стану об'єкта передбачає:

- 1) встановлення діагнозу стану об'єкта дослідження;
- 2) точне визначення ключових проблем і причин їх виникнення;
- 3) висновки про поточний стан об'єкта і прогноз його змін у майбутньому.

7. Експрес-діагностика припускає:

- 1) невеликі витрати часу для одержання попередньої оцінки;
- 2) додаткові аналітичні дослідження з виділених напрямів;
- 3) дослідження поточних аспектів діяльності підприємства.

8. Зобов'язання підприємства групують за:

- 1) ступенем терміновості;
- 2) ступенем ліквідності;
- 3) ступенем платності.

9. Неформалізовані методи фінансової діагностики ґрунтуються на:

- 1) характеристиці аналітичних процедур на логічному рівні;
- 2) жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях;
- 3) науково обґрунтованих доведених аналітичних залежностях.

10. Експрес-діагностика здійснюється для:

- 1) одержання великого числа ключових, найбільш інформативних показників;
- 2) створення об'єктивної картини поточного положення підприємства;
- 3) виявлення назріваючої проблеми й запропонування можливих рішень у критичних ситуаціях.

11. Основні вимоги до фінансової звітності з точки зору здійснення фінансової діагностики підприємства зводяться до того, що вона повинна уможливлувати:

- 1) оцінку динаміки та перспектив отримання збитку підприємством;
- 2) оцінку наявних у підприємства трудових ресурсів та ефективності їх використання;
- 3) оцінку наявних у підприємства фінансових ресурсів та ефективності їх використання;

12. Комплексна діагностика стану підприємства дозволяє:

- 1) визначити поточний стан справ підприємства;
- 2) оцінити його інноваційний потенціал;
- 3) виявити причини виникнення проблем.

13. Коефіцієнт відновлення характеризує:

- 1) частку вартості основних коштів, списаної на витрати в попередніх періодах;
- 2) частину нових основних коштів від наявних на кінець звітного періоду основних коштів;
- 3) частину основних коштів, яка вибула через старість і з інших причин.

14. Залежно від цілей і глибини діагностичного аналізу до складу робочої групи доцільно включити:

- 1) представників виконавчого керівництва;
- 2) представників ради директорів і акціонерів підприємства;
- 3) представників інших підприємств;

15. Метою деталізованої діагностики фінансового стану є:

- 1) докладна характеристика майнового й фінансового становища господарюючого суб'єкта;
- 2) докладна характеристика результатів його діяльності в майбутньому звітному періоді;
- 3) докладна характеристика можливостей розвитку суб'єкта на перспективу.

16. Діагностика стану підприємства це:

- 1) агрегований синтетичний висновок про стан досліджуваного об'єкта, що здійснюється на основі різної аналітичної інформації, її синтезу й зіставлення;

2) вивчення стану господарюючого суб'єкта, визначення впливу факторів розвитку соціально-психологічних процесів і виявлення відхилень від кризового розвитку;

3) сукупність досліджень по визначенню цілей функціонування підприємства, способів їхнього досягнення й виявлення недоліків.

17. Для того, щоб правильно оцінити стан об'єкта дослідження, необхідно:

1) сформулювати систему показників (критеріїв);

2) розробити якісні та кількісні шкали для виміру визначених значень показників;

3) встановити нормативні (базові еталонні, та рекомендовані) значення показників.

18. Порівнянність інформації полягає у такому:

1) спосіб одержання інформації повинен бути методологічно правильний;

2) інформація повинна зберігати актуальність на час одержання її користувачем;

3) інформація повинна бути повною й регулярною.

19. Метод математичного програмування має такі переваги:

1) можливість вибору оптимального варіанту з досить значної кількості альтернатив;

2) необхідність опису альтернативних рішень й основних обмежень у вигляді математичних виражень.

3) висока оперативність одержання результатів рішення за рахунок застосування сучасних інформаційних технологій.

20. Основними завданнями фінансової діагностики підприємства є:

1) дослідження ефективності використання майна підприємством, забезпеченості його власними оборотними коштами;

2) об'єктивна оцінка динаміки виробничих показників та конкурентоспроможності;

3) визначення стану підприємства на ринку послуг та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

Модуль 2. Методичні основи діагностики потенціалу підприємства

Тема 5. Діагностика стану трудових ресурсів

- 5.1. Діагностика рівня організації праці.
- 5.2. Діагностика забезпеченості підприємства трудовими ресурсами.
- 5.3. Аналіз стану використання знань підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

- Оцінка інтелектуального капіталу.
- Оцінка продуктивності праці персоналу.
- Оцінка системи оплати праці та мотивації персоналу.
- Оцінка психологічного клімату в робочому колективі.

Теми виступів та доповідей

Обґрунтування потреби у працівниках для обслуговування виробничих процесів.

Напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

Особливості трудових ресурсів в системі ресурсного забезпечення підприємства.

Контрольні питання для самодіагностики

Якими коефіцієнтами характеризується рівень організації праці?

Визначте основну мету аналізу використання робочого часу.

Що характеризують внутрішньозмінні втрати робочого часу?

Назвіть та охарактеризуйте основні причини втрат робочого часу.

Визначте складові непродуктивних втрат робочого часу та охарактеризуйте їхній вплив на кінцеві результати діяльності підприємства.

Наведіть методику розрахунку непродуктивних витрат праці в результаті браку.

Наведіть методику діагностики використання робочого часу.

Визначте сутність поняття "трудові ресурси".

Яким чином здійснюється оцінка забезпеченості підприємства трудовими ресурсами?

Література: основна [1; 5; 8]; додаткова [12; 16; 18; 19; 28; 30].

Завдання для самостійного вирішення

Розробити таблицю узагальнення методів та показників оцінки стану трудових ресурсів.

Методичні рекомендації. У таблиці необхідно відобразити такі колонки: назва та сутність методу, використовувані показники, переваги та недоліки методу.

Тема 6. Діагностика майнового комплексу підприємства

6.1. Економічна сутність поняття вартості майнового комплексу підприємства.

6.2. Підходи до оцінки вартості та їхнє використання в процесі діагностики майнового комплексу.

Питання для самостійного опрацювання

Підготовка інформації про підприємство для проведення оцінки його вартості.

Підходи до врахування ризику при проведенні оцінки.

Характеристика зміни вартості підприємства.

Теми виступів та доповідей

Етапи процесу оцінки вартості підприємства.

Види вартості активів підприємства, які виділяються в залежності від цілі та особливостей оцінних процедур.

Принципи визначення ринкової вартості господарюючого суб'єкта.

Контрольні питання для самодіагностики

Що таке вартість господарюючого суб'єкта?

На що впливає розмір вартості господарюючого суб'єкта?

Чим визначається вибір підходів до оцінки вартості активів господарюючого суб'єкта?

У чому полягає сутність процедури підготовки фінансової документації для подальшого проведення етапів оцінки вартості підприємства?

Які підходи використовуються для оцінки вартості підприємства?

У чому полягає сутність методів, які використовуються у складі доходного підходу до визначення вартості підприємства?

Чим визначається ринкова вартість майна підприємства?

Які фактори впливають на розмір відновної вартості підприємства?

Література: основна [1; 3; 5]; додаткова [11; 19; 29; 30].

Завдання для самостійного вирішення

Завдання 1. Визначити продажну ціну господарюючого суб'єкта.

Власні кошти підприємства – 20 млн грн. Вартість основних фондів, яка врахована в балансі, за балансовою оцінкою становить 8 млн грн. При переоцінці її по ринковій вартості вона склала 10 млн грн. Власники підприємства при продажі оцінюють його імідж й інший невідчутний капітал в 5 млн грн.

Методичні рекомендації. Додатковий капітал дорівнює різниці ринкової та балансової вартості основних фондів. Продажна ціна підприємства дорівнює сумі власних коштів, додаткового капіталу, іміджу та іншого невідчутного капіталу.

Завдання 2. Визначити ціну господарюючого суб'єкта. Підприємство має річний чистий прибуток 200 млн грн. Дисконтна ставка банку (ставка рефінансування) 19 % річних. Балансова вартість активів 450 млн грн.

Методичні рекомендації. Ціна господарюючого суб'єкта складається під впливом чистого прибутку, розміру банківської облікової ставки й балансової вартості активів господарюючого суб'єкта:

$$Ц = \frac{РП}{ДС} - К, \quad (2.5)$$

де Ц – ціна господарюючого суб'єкта, грн;

РП – річна сума чистого прибутку, грн;

ДС – дисконтна ставка банку, частки одиниці;

К – балансова вартість активів, грн.

Тема 7. Діагностика виробничих можливостей підприємства

7.1. Діагностика виробничої програми підприємства.

7.2. Діагностика ресурсного забезпечення діяльності підприємства.

7.3. Оцінка використання виробничого потенціалу підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

Задачі розроблення виробничої програми.

Резерви підвищення ресурсного потенціалу підприємства.

Ресурсний потенціал підприємства.

Теми виступів та доповідей

Структура виробничого потенціалу підприємства.

Оцінка виробничого потенціалу на різних етапах циклу "наука-техніка-виробництво".

Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.

Контрольні питання для самодіагностики

Яким чином пов'язана виробнича програма із плануванням роботи підприємства?

Які етапи включає процес моделювання оптимальної виробничої програми підприємства?

Яким чином здійснюється оцінка узгодженості співвідношення продукції власного виробництва і купівлі на ринку окремих комплектуючих частин та виробів?

Що передбачає оцінка якості розробки виробничої програми та її виконання?

Про що можуть свідчити причини відхилень фактичних показників випуску продукції від запланованих?

Які основні аспекти діяльності підприємства необхідно оцінювати при діагностиці ресурсного забезпечення?

Література: основна [1; 5; 8], додаткова [12; 16; 17; 19; 23; 26; 30].

Завдання для самостійного вирішення

Здійснити позиціонування підприємства у просторі матриці оцінки динаміки витрат та прибутку, виходячи з наведених у табл. 2.6 даних.

Методичні рекомендації. Для виконання завдання необхідно використовувати матрицю, наведену на рис. 2.1. Вісь x відображає зміну прибутку підприємства від операційної діяльності, вісь y – зміну прямих витрат на виробництво продукції підприємства, вісь z – зміну непрямих

витрат на виробництво продукції. Подана сукупність факторів визначає найбільш важливі характеристики процесу формування витрат підприємства та, як наслідок, відображає закономірності його фінансових результатів.

Таблиця 2.6

Дані для діагностики витрат підприємства

Показники	Квартали							
	1	2	3	4	1	2	3	4
Прибуток підприємства від операційної діяльності, тис. грн	2 400	2 350	2 470	2 800	2 250	2 320	2 540	2 820
Прямі витрати, тис. грн	3 130	3 070	3 214	3 610	2 950	3 034	3 298	3 634
Непрямі витрати, тис. грн	2 130	1 850	1 980	2 400	1 750	2 200	2 010	2 480
Обсяг виробництва, тис. грн	7 660	7 270	7 664	8 810	6 950	7 554	7 848	8 934

При цьому використання аналітичних даних декількох періодів дозволяє оцінити динаміку операційної діяльності та зіставити її із запланованою стратегічною траєкторією розвитку підприємства.

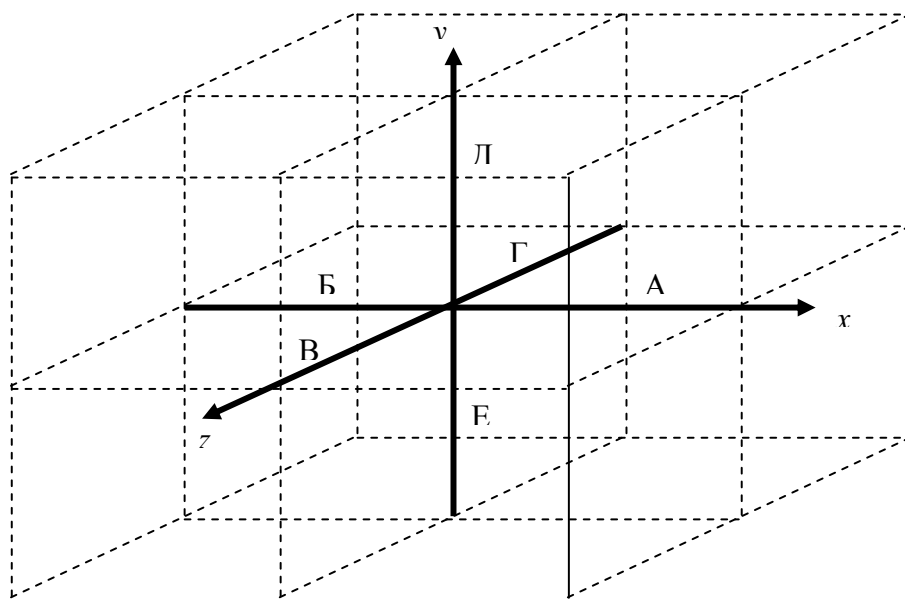

Рис. 2.1. Матриця оцінки динаміки витрат та прибутку підприємства

Розрахунок зміни прибутку підприємства від операційної діяльності ($\Delta\P$), зміни прямих (ΔV_p) та непрямих (ΔV_n) витрат на виробництво продукції підприємства здійснюється за такими формулами:

$$\Delta\P = \Pi_i - \Pi_{i-1} \quad (2.6)$$

$$\Delta V_p = V_{p_i} - V_{p_{i-1}} \quad (2.7)$$

$$\Delta V_n = V_{n_i} - V_{n_{i-1}} \quad (2.8)$$

де Π_i V_{p_i} V_{n_i} – відповідно прибуток підприємства від операційної діяльності, прямі витрати та непрямі витрати звітного періоду;

Π_{i-1} $V_{p_{i-1}}$ $V_{n_{i-1}}$ – відповідно прибуток підприємства від операційної діяльності, прямі витрати та непрямі витрати попереднього періоду.

За результатами розрахунку підприємство позиціонується у просторі наведеної матриці, та в залежності від сектору, у якому воно знаходиться, визначається характеристика його стану, та можливі напрями управлінських впливів для оптимізації витрат та максимізації фінансового результату.

Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства

8.1. Поняття економічної безпеки підприємства та її види.

8.2. Аналіз рівня економічної безпеки підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

Функціональні складові економічної безпеки підприємства.

Критерії оцінки стану економічної безпеки держави.

Внутрішні та зовнішні фактори економічної безпеки підприємства.

Теми виступів та доповідей

Головна мета економічної безпеки підприємства.

Завдання економічної безпеки з точки зору держави.

Джерела небезпеки для господарської діяльності підприємства.

Контрольні питання для самодіагностики

У чому полягає багатоаспектність тлумачення поняття "економічна безпека"?

Що становить механізм гарантування економічної безпеки?

За якими показниками-індикаторами оцінюється економічна безпека держави?

У чому полягає сутність поняття "загроза" з позицій економічної безпеки підприємства, та які групи загроз можна виділити?

Яким чином здійснюється оцінка ефективності діяльності структурних підрозділів підприємства, які забезпечують економічну безпеку?

У чому полягає дослідження найважливіших факторів, що впливають на стан функціональної складової економічної безпеки підприємства?

Література: основна [1; 5; 8]; додаткова [21; 22; 24; 27; 31; 32; 33].

Завдання для самостійного вирішення

Здійсніть оцінку функціональних складових економічної безпеки підприємства, виходячи з даних та методичних рекомендацій, наведених у табл. 2.7 і табл. 2.8.

Таблиця 2.7

Дані для оцінки правової складової економічної безпеки

Показники	Звітний період	Попередній період
Втрачені вигоди внаслідок недоліків у роботі юридичної служби, тис. грн	625	518
Штрафи, сплачені внаслідок недоліків у роботі юридичної служби, тис. грн	127	94
Втрати за договорами відведені юридичною служби, тис. грн	1 570	453
Відведені штрафні санкції, тис. грн	43	58

Методичні рекомендації. Рівень правової безпеки може бути визначений в залежності від співвідношення втрат, понесених підприємством (реальних та у вигляді упущеної вигоди) внаслідок порушення правових норм, та загального розміру відвернених юридичною службою втрат, за такою шкалою [1]:

втрата немає – абсолютна правова безпека;
 частка втрат від 0 до 25 % – нормальна правова безпека;
 25 % – 50 % – нестабільний стан;
 50 % – 75 % – критичний стан;
 75 % – 100 % – кризовий стан.

Таблиця 2.8

Дані для оцінки інформаційної складової економічної безпеки

Показники	Звітний період	Попередній період
обсяг інформації, необхідний для ухвалення обґрунтованого рішення, арк	12	10
обсяг інформації, яка є в розпорядженні особи, що приймає рішення, арк	75	63
загальний обсяг наявної в розпорядженні інформації, арк	890	715
обсяг релевантної інформації, арк	236	254
загальна кількість незалежних свідчень у сумарному обсязі релевантної інформації, од	21	36
кількість незалежних свідчень на користь ухвалення рішення, од	12	14

Методичні рекомендації. Оцінка інформаційної складової економічної безпеки здійснюється за такими показниками [1]:

- коефіцієнт повноти інформації ($K_{n.in.}$), що розраховується як відношення обсягу інформації, яка є в розпорядженні особи, що приймає рішення, та обсягу інформації, необхідного для ухвалення обґрунтованого рішення;
- коефіцієнт точності інформації ($K_{m.in.}$), що розраховується як відношення обсягу релевантної інформації до загального обсягу наявної в розпорядженні особи, що приймає рішення, інформації;
- коефіцієнт суперечливості інформації ($K_{c.in.}$), що розраховується як відношення кількості незалежних свідчень на користь ухвалення рішення до загальної кількості незалежних свідчень у сумарному обсязі релевантної інформації.

Рівень інформаційної безпеки може бути визначений, як [1]:

$$K_{inf.б.} = K_{n.in.} \times K_{m.in.} \times K_{c.in.} \quad (2.9)$$

Тема 9. Діагностика корпоративної культури підприємства

9.1. Аналіз факторів корпоративної культури.

9.2. Оцінка рівня корпоративної культури підприємства.

9.3. Визначення впливу корпоративної культури на ефективність управління підприємством.

Питання для самостійного опрацювання

Важливість безперервного дослідження і контролю розвитку корпоративної культури.

Значення корпоративної культури для досягнення цілей підприємства.

Причини негативних проявів у корпоративній культурі.

Теми виступів та доповідей

Фактори впливу на корпоративну культуру.

Методи дослідження корпоративної культури.

Рівень ефективності корпоративної культури.

Способи розвитку та корегування корпоративної культури.

Контрольні питання для самодіагностики

У чому полягає зв'язок корпоративної культури із культурою суспільства?

Як проявляється корпоративна культура підприємства?

Яким чином формується та розвивається корпоративна культура підприємства?

Визначте послідовність аналізу корпоративної культури підприємства?

Охарактеризуйте основні фактори корпоративної культури.

Яким чином здійснюється експрес-оцінка рівня корпоративної культури підприємства?

Які основні індикатори використовуються в процесі оцінки сили культури управління?

Як наявність та зміни корпоративної культури підприємства впливають на результати його діяльності?

Які особливості формування і розвитку корпоративної культури

необхідно враховувати в процесі здійснення господарської діяльності підприємства?

Література: основна [1; 5; 8]; додаткова [9; 14; 18; 30].

Тестові завдання для перевірки знань за модулем 2

1. Оцінка бізнесу методами дохідного підходу припускає проведення таких процедур:

1) розрахунок вартості бізнесу, використовуючи методи дисконтування або капіталізації;

2) підготовка фінансових планів оцінюваної компанії, зокрема актуалізація і нормалізація звітності;

3) розрахунок ставки дисконтування або коефіцієнта капіталізації витрат;

4) прогнозування на основі аналізу фінансового стану показників доходу і витрат підприємства.

2. Оцінка вартості бізнесу витратним підходом припускає наявність таких процедур:

1) збір інформації про ринкову вартість активів і зобов'язань підприємства;

2) визначення вартості бізнесу як різниці між сумарними вартостями його активів і зобов'язань;

3) визначення ринкової вартості зобов'язань контрагентів;

4) визначення ринкової вартості матеріальних активів підприємства.

3. Точка беззбитковості у грошовому вимірі визначається як:

1) добуток частки від величини постійних витрат і маржинального прибутку підприємства і ціни за одиницю продукції;

2) добуток частки від величини постійних витрат і різниці ціни реалізації і змінних витрат на одиницю продукції і ціни за одиницю продукції;

3) добуток частки від величини постійних витрат і різниці ціни

реалізації і змінних витрат на одиницю продукції і виторгу від реалізації продукції.

4. Ділова оцінка керівників може проводитися за такими варіантами:

1) оцінка структури і кваліфікації адміністративно-управлінського персоналу підприємства;

2) оцінка здобувачів на керівні посади;

3) оцінка співробітників-кандидатів на керівну посаду;

4) оцінка топ-менеджерів і керівників даного підприємства.

5. Індикаторами екологічної складової економічної безпеки є:

1) нормативи гранично припустимої концентрації шкідливих речовин;

2) екологічні параметри продукції, що виготовляється;

3) ступінь ушкодження ландшафту;

4) рівень енергетичного забруднення середовища.

6. Які елементи включає фінансова діагностика підприємства?

1) горизонтальний фінансовий аналіз;

2) вертикальний фінансовий аналіз;

3) фінансовий аналіз за допомогою коефіцієнтів.

7. Який показник розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції до виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)?

1) витрати на 1 грн виготовленої (вальної) продукції;

2) витрати на 1 грн реалізованої продукції;

3) збутові витрати на 1 грн реалізованої продукції;

4) рентабельність продукції.

8. Які складові елементи включає внутрішнє середовище підприємства для діагностики?

1) маркетингову;

2) фінансову;

3) виробничу;

4) кадрово-організаційну.

9. Яке співвідношення наведених нижче фінансових коефіцієнтів визначає позитивну тенденцію у фінансовій діяльності підприємства ?

1) оборотність кредиторської заборгованості > дебіторської заборгованості;

2) оборотність дебіторської заборгованості > кредиторської заборгованості;

3) оборотність дебіторської заборгованості = кредиторської заборгованості.

10. Вартість підприємства, що формується завдяки функціонуванню його як діючого та єдиного цілого і є сумою капіталізованих доходів від його діяльності, збільшеною на вартість надлишкових активів підприємства – це:

1) інвестиційна вартість підприємства;

2) вартість діючого підприємства (цілісного майнового комплексу);

3) ринкова вартість підприємства при існуючому використанні;

4) заставна вартість підприємства.

11. Які з наведених нижче тверджень є хибними в сфері діагностики ринкової вартості підприємства?

1) вибір виду оцінюваної вартості ґрунтується на визначеній меті оцінки, яка залежить від способу відчуження майна, що є об'єктом оцінки;

2) вибір підходів до оцінки та вид вартості оцінюваного майна обов'язково обґрунтовуються експертом у звіті про оцінку майна;

3) під час проведення незалежної оцінки майна експертом використовуються кілька підходів з подальшим узагальненням результатів оцінки.

12. Чиста вартість цілісного майнового комплексу визначається як:

1) сума оборотних, необоротних активів підприємства і витрат майбутніх періодів;

2) різниця між сукупною вартістю цілісного майнового комплексу і забезпеченням наступних витрат і платежів (за виключенням цільового фінансування), довгостроковими і поточними зобов'язаннями підприємства;

3) різниця між сукупною вартістю цілісного майнового комплексу і майна, що вилучається.

13. Який вид управління актуалізує функціональні аспекти з виявлення причин, що перешкоджають оздоровленню підприємства, і радикалізації заходів, що відновлюють його платоспроможність?

- 1) антикризове управління;
- 2) поточне управління;
- 3) планове управління;
- 4) структуроване управління.

14. Наявність якого фінансового показника свідчить про те, що підприємство спроможне не тільки сплачувати поточні борги, але й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування?

- 1) чистий робочий капітал підприємства;
- 2) висока рентабельність підприємства;
- 3) висока рентабельність активів.

15. Яким чином обчислюється рентабельність підприємства?

- 1) як відношення чистого прибутку підприємства до виручки від реалізації;
- 2) як відношення чистого прибутку підприємства до суми активу балансу;
- 3) як відношення чистого прибутку підприємства до суми власного капіталу;
- 4) як відношення чистого прибутку підприємства до суми оборотних і необоротних активів підприємства.

16. Що становить собою економічна безпека підприємства?

- 1) стан справ на підприємстві, що визнається керівництвом і власниками як задовільний (прийнятний, бажаний, цільовий) і може підтримуватися протягом визначеного часу;
- 2) специфічна сукупність умов діяльності, неконтрольованих підприємством в процесі своєї діяльності (у процесі самореалізації).

17. За допомогою вивчення яких аспектів діяльності підприємства на ринку можна оцінити ефективність корпоративної культури?

- 1) абсентеїзму;
- 2) скарг постачальників;
- 3) скарг працівників підприємства;
- 4) браку у виготовленій продукції;
- 5) ефективності функціонування органів державного управління;

18. Для розрахунку виробничої програми у вартісному відтворенні необхідно обчислити показник:

- 1) валової продукції;
- 2) реалізованої продукції;
- 3) нормативно-облікової продукції;

19. Кількісна характеристика персоналу здійснюється за такими показниками, як:

- 1) штатна чисельність працівників;
- 2) нормативно-облікова чисельність працівників;
- 3) явочна чисельність працівників;

20. Для того, щоб правильно оцінити стан об'єкта дослідження, необхідно:

- 1) сформулювати систему показників (критеріїв);
- 2) розробити якісні та кількісні шкали для виміру визначених значень показників;
- 3) встановити нормативні (базові, еталонні, та рекомендовані) значення показників.

Рекомендована література

Основна

1. Афанасьев М. В. Экономическая диагностика : навч.-метод. посібн. / М. В. Афанасьев, Г. В. Білоконенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 296 с.
2. Балабанов А. И. Финансы / А. И. Балабанов, И. Т. Балабанов. – СПб. : Питер, 2002. – 192 с.
3. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2003. – 448 с.
4. Вейл П. Искусство менеджмента / П. Вейл ; пер. с англ. – М. : Новости, 1993. – 224 с.
5. Гетьман О. О. Экономическая диагностика : навч. посібн. для студентов высших учебных заведений / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учебной литературы, 2007. – 307 с.
6. Горшкова Л. А. Анализ организации управления. Аналитический инструментарий / Л. А. Горшкова. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 208 с.
7. Горшкова Л. А. Аналитический инструментарий системы управления хозяйствующих субъектов / Л. А. Горшкова // Аудит и финансовый анализ. – 2005. – № 1. – С. 279–282.
8. Диагностика stanu підприємства: теорія і практика : монографія / за заг. ред. А. Е. Воронкової. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 448 с.

Додаткова

9. Забелин П. В. Основы корпоративного управления концернами / П. В. Забелин. – М. : "Издательство ПРИОР", 1998. – 176 с.
10. Иваниенко В. В. Финансовый анализ : учебн. пособ. / В. В. Иваниенко. – 2-е изд. – Х. : ИД "ІНЖЭК", 2003. – 176 с.
11. Игоница Л. Л. Инвестиции : учебн. пособ. / Л. Л. Игоница ; под ред. В. А. Слепова. – М. : Юрист, 2002. – 480 с.
12. Ковалёв А. И. Анализ хозяйственного состояния предприятия / А. И. Ковалёв, В. П. Привалов. – Изд. 3-е, исправл. и доп. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1999. – 216 с.
13. Ковалёв В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалёв. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 768 с.

14. Колесніков Г. О. Діагностика стану організаційної культури підприємств і напрями її вдосконалення // Корпоративна культура організацій XXI століття: 36. наук, праць / Г. О. Колесніков ; під. заг. ред. Г. Л. Хаєта. – Краматорськ : ДДМА, 2003. – С. 126–129
15. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : "Дело", 1992. – 702 с.
16. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу : навч. пос. Ч. 1 / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2008. – 313 с.
17. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу : навч. пос. Ч. 2 / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2008. – 247 с.
18. Управление персоналом : учебник для вузов / под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 423 с.
19. Бендиков М. А. Совершенствование диагностики финансового состояния промышленного предприятия [Электронный ресурс] / М. А. Бендиков, Е. В. Джамай. – Режим доступа : <http://www.econfin.ru/rus/library/actmanage/searchreserve/finance/index.php>
20. Белов О. Ф. Економічна безпека України: пріоритети та механізми забезпечення [Електронний ресурс] / О. Ф. Белов. – Режим доступа : <http://old.niss.gov.ua/book/belov/6.htm>.
21. Беляєв О. О. Економічна політика гарантування економічної безпеки [Електронний ресурс] / О. О. Беляєв. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/17910211/ekonomika/ekonomichna_politika_garantuvannya_ekonomichnoyi_bezpeki.
22. Горшкова Л. А. Бизнес-анализ: сущность и назначение [Электронный ресурс] / Л. А. Горшкова. – Режим доступа : http://auditfin.com/fin/2003/4/fin_2003_41_rus_03_03_Gorshkova/fin_2003_41_rus_03_03_Gorshkova.asp.
23. Каламбет С. В. Підходи до трактування економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Каламбет, В. А. Воропай. – Режим доступу : <http://ekuzt2009.detut.edu.ua/sekcziya-3-lekonomika-zheleznodorozhnogo-transportar/192-kalambet-sv-voropaj-va.html>.
24. Кеворков В. Диагностика организации коммерческой деятельности предприятия [Электронный ресурс] / В. Кеворков. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/marketing/mark024.html>.

25. Нелідіна Ю. С. Виробнича програма підприємства [Електронний ресурс] / Ю. С. Нелідіна. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Economics/25280.doc.htm.
26. Роздобудько В. С. Ресурсне обґрунтування економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / В. С. Роздобудько. – Режим доступу : <http://economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=289>.
27. Савчук В. Мониторинг текущего состояния предприятия [Электронный ресурс] / В. Савчук. – Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/corporation/section_100/article_3235/.
28. Савчук В. Оптимізаційна модель розрахунку чистої теперішньої вартості підприємствами нафтової і газової промисловості [Електронний ресурс] / В. Савчук. – Режим доступу : www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/Y6Mqe6.pdf.
29. Сенникова Л. Н. Экономическая диагностика [Электронный ресурс] / Л. Н. Сенникова. – Режим доступа : http://www.tsiac.ru/files/umk/economic_diagnostic.doc.
30. Ситник Ю. А. Информационно-аналитическая поддержка диагностики экономической надежности предприятия [Электронный ресурс] / Ю. А. Ситник. – Режим доступа : http://eprints.kname.edu.ua/389/1/313318_%D0%A1%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf.
31. Соколенко Т. М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки [Електронний ресурс] / Т. М. Соколенко. – Режим доступу : <http://intkonf.org/kand-ped-n-sokolenko-tm-ekonomichna-bezpeka-pidpriemstva-v-umovah-tranzitivnoyi-ekonomiki/>.
32. Шеремет А. Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия : учебник / А. Д. Шеремет. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 367 с.
33. Судакова О. І. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Судакова, Д. В. Гречко, А. В. Шкурूपій. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
та самостійної роботи з навчальної дисципліни
"ДІАГНОСТИКА СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
денної форми навчання**

Укладач **Котов Антон Миколайович**

Відповідальний за випуск **Отенко І. П.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2012 р. Поз. № 27.

Підп. до друку Формат 60 × 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2.25. Обл.-вид. арк. 2,81. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61001, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*